

На основу члана 13. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС“, бр.10/2013, 142/2014, 103/2015 и 101/2016), Одлуке о буџету града Кикинде за 2019.године („Службени лист града Кикинде“, бр.33/2018) и члана 59. Статута града Кикинде („Службени лист града Кикинде“, број 4/2019) а уз сагласност Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде број: 320-00-4276/2019-09 од дана 23.05.2019.године, Скупштина града Кикинде, на седници одржаној, дана 28.06.2019. године, донела је

ПРОГРАМ

ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ГРАД КИКИНДУ ЗА 2019. ГОДИНУ

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Специфичност Кикинде огледа се у њеном географском положају. Територија Општине налази се у северном делу Баната, на 7,5km од румунске и 60 km од мађарске границе. Простире се на 783 km² и са нешто мање од 60.000 становника, кикиндска општина је међу већим општинама у Војводини. Општине са којима се граничи подручје града Кикинде су: Чока на север-северозападу, Ада (малим делом) на западу, Нови Бечеј на запад-југозападу, Зрењанин и Житиште на југу, и Нова Црња на југозападу. На истоку и североистоку граница општине представља и државну границу са Румунијом. Општину Кикинда образује Град Кикинда и девет насељених места: Мокрин, Наково, Банатско Велико Село, Нови Козарци, Руско Село, Банатска Топола, Башаид, Иђош и Сајан. Путном и железничком мрежом Општина је добро повезана са осталим деловима Војводине и Србије. Удаљеност Кикинде од неких значајнијих центара је следећа: • Нови Сад: 97 km •

Београд: 128 km • Темишвар (Румунија): 69 km • Сегедин (Мађарска): 88 km Табела 1.
Извор: Републички завод за статистику Републике Србије

Табела 1. Поређење града Кикинде у односу на Округ, АПВ и Републику

Територијална јединица	Површина(км ²)	Пољопривредна површина(%)	Број насеља	Катастарске општине	Регистроване месне заједнице	Становништво (попис 2012)
Општина Кикинда	783	90,1	10	10	9	58.824
Удео у односу на Округ	33,63%	89,5	20%	27%	28,9%	40%
Удео у односу на АПВ	3,62%	82,4	2,14%	2,24%	2,38%	3,1%
Удео у односу на РС	0,88%	65,6	0,16%	0,17%	0,29%	0,82%

Природни услови и животна средина: Геоморфолошке и геолошке карактеристике Простор који заузима општина Кикинда је део равнице северног Баната. Надморска висина тла у општини се креће од 77-84 m, а преовлађују коте од 79-80 m. Територија општине захвата део алувијалне равни Тисе, део алувијалне равни Златице, део Банатске лесне терасе, равничарски предео око Галадске и равничарско земљиште око Ђукошиног потока. Територија општине се највећим делом налази на Банатској лесној тераси. Насеља на територији општине настала су на просторима где лесна тераса прелази ужу алувијалну раван реке Тисе и неких њених притока. Клима

За климу овог подручја се обично каже да је умерено-континентална са јасно израженим годишњим добима. Карактеристика климе је недовољна количина падавина, уз то неравномерно распоређених, посебно у периоду вегетације (април-октобар), затим високе температуре у вегетационом периоду и недостатак влаге у земљишту за време вегетације. Температура ваздуха - Средња годишња температура ваздуха износи 11,50°C. Најхладнији месец је јануар са средњом температуром ваздуха 0,0°C, а најтоплији је јули са 22,5 °C. Влажност ваздуха - Просечна релативна влажност ваздуха износи 72,3%. Највећа релативна влажност је у децембру 87 %, а најмања у јулу 62,57%. Облачност и осунчаност - Средња годишња вредност облачности износи 54%. Средњи број ведрих дана (чија средња дневна облачност није већа од 20 %) просечно годишње износи 61,1 дан. Број облачних дана износи просечно годишње око 92,4 дана. Осунчавање је у тесној вези са облачношћу. Највећа годишња вредност осунчаности је у јулу 300,4 часова, а најмања у децембру 59,9 часова. Просечна годишња вредност сијања сунца је око 2.221,3 часова, односно 6,1 часова дневно, те је дужина осунчавања задовољавајућа. Падавине - Просечна годишња количина падавина која се излучи над овим простором износи 554,6 mm. Максималне количине падавина се јављају у јулу 68,3mm а минималне у фебруару 23,6 mm. Ветровитост - Доминирајући су ветрови из правца северозапада и југоистока. Просечне брзине ветрова су од 2 до 3,1 m/s, а највећа забележена је 20 m/s. Просечно годишње учешће тишина на посматраном простору износи 42%. Природни ресурси и минерална богатства Специфичност општине Кикинда огледа се кроз природне ресурсе на различитим дубинама и начин њиховог коришћења Природни ресурси општине Кикинда су:

- пољопривредно земљиште,
- минералне сировине: о угљоводоници у течном и гасовитом стању (нафта и гас) и остали природни гасови; о неметаличне минералне сировине и сировине за добијање грађевинског материјала (глина); о подземне воде из којих се добијају корисне минералне сировине и геотермална енергија, као и подземне воде везане за рударску технологију и гасови који се са њима јављају.

Пољопривредно земљиште - плодно пољопривредно земљиште (најквалитетнијих земљишта високих производних потенцијала) обухвата око 70.000 ha. Територија Општине припада реону пољопривредне ратарске производње „Северни Банат” са производњом свих основних ратарских култура, а такође и лековитог, ароматичног и зачинског биља. Минерална богатства - територија Општине изузетно је богата налазиштима нафте и гаса, која се експлоатишу и даље истражују. Налазишта су углавном концентрисана на три простора у оквиру Општине (Кикинда, Мокрин и Кикинда- Варош). Постојећи ресурси се користе активно (вода, нафта, гас, глина) или у мањој мери активно (термалне воде.) Природне и заштићене вредности Простор општине Кикинда се налази у зони активне заштите природног простора. На територији општине Кикинда се налазе следећа природна добра:

- Специјални резерват природе ”Пашњаци велике дропље” проглашен је 1977. год.; Природно је добро од изузетног значаја I категорије, са успостављеним режимом заштите II степена. (Установљен је ради очувања Велике дропље, комплекса типичних панонских биљних заједница, специфичне фауне инсеката, водоземаца, сисара и птица).
- Спомен-парк Кикиндском партизанском одреду је меморијални природни споменик и третира се као заштићени део природе; Под заштитом је био од 1979. год. до 2011. год. Са аспекта природних вредности веома су значајни: • Велики парк - ”Бландаш”; Парк Бландаш стављен је под заштиту као споменик природе, односно природно добро III категорије са режимом заштите II степена, подигнут је 1896. год.
- Дрвореди *Celtis australis* у улици Краља Петра и делу улица Браће Татић и Генерала Драпшина. На територији општине Кикинда налазе се и заштићене врсте:
- највеће зимско јато сова утина на свету је у центру Кикинде, где је 2009. год. забележено чак 734 јединки. Почетком 2011. год. избројано је око 330 јединки сова. Мала ушара (сова утина, лат. *Asio otus*) на територији Србије заштићена је као природна реткост.
- Велика дропља најтежа птица летачица на свету, чије је једино станиште у Србији у резервату Пашњаци велике дропље и броји око 20 јединки.

Карактеристике општине Кикинда, тј. њене природне и створене вредности, веома су добар модел за савремен концепт одрживог туризма- екотуризма. Екотуризам као еколошки одговорна посета очуваних делова природе и врста, ради уживања у природи (и пратећим културним одликама како из прошлости тако и из садашњости) уз унапређење заштите природе, има мали негативан утицај посетилаца и користан активан утицај на локално становништво. Екотуризам развија свест о потреби чувања, заштите и унапређења животне средине. Површинске воде Каналска мрежа на територији општине Кикинда, изграђена је у дужини од 1.133 km. Међутим, због нередовног одржавања, односно, недостатка

финансијских средстава, делови каналске мреже су ван функције, те је проточност смањена за 30-70%. Око 50% каналске мреже има задовољавајућу функцију, када је реч о одводњавању. На територији Општине Кикинда постоје три каналсана тока - Златица, Ђукошина речица и Галадска. Деловима корита ових речица трасиран је Кикиндски канал, најзначајнији хидрографски објекат на подручју Општине. Подземне воде Фреатска издан - (издан са слободним нивоом) представља горњи, најплићи водоносни хоризонт формиран у седиментима изнад првог, глиновитог слоја. Просечна дубина издани у алувијалној равни је 226 cm. Просечна дубина издани на лесној тераси била је за 30 cm већа и износи 256 cm. Артешка издан (издан са нивоом под притиском) обухвата подземне воде које се налазе испод фреатских. Водоносни хоризонти на подручју Општине су на различитим дубинама, што показују дубине бунара по насељима. У Кикинди се користи 11 бунара за потребе водовода, у Банатском Великом Селу и Иђошу по два и у осталим насељима по један. Дубине бунара су различите и крећу се од 146 m до 240 m. У граду и појединим селима налазе се и водене површине настале експлоатације глине и песка, као и рибањаци у атару Иђиша, Сајана и Башаида. Управљање водопривредним објектима је у надлежности државе. Атмосферске воде Прикупљање и одвођење атмосферских вода врши се системном уличних канала и делимично зацељеном кишном канализацијом и сабирних канала. Стање у овој области је различито од насеља до насеља у зависности од конфигурације терена, нивоа изграђености и одржавања. Ваздух На подручју општине Кикинда мала надморска висина узрокује честа мировања ваздуха. Велике осцилације средњих годишњих температура утичу на интензитет испаравања, влажност ваздуха, облачност и падавине. Простором доминирају ветрови из правца југоистока, а затим са северозапада. У односу на индустрију југоисточни ветар доприноси nanoшењу загађујућих материја на део градске зоне. Као доминантне и стално или повремено присутне загађујуће материје на подручју Кикинде у ваздуху могу се издвојити: суспендоване честице, таложне материје, угљенмоноксид, поједини тешки метали (кадмијум, олово, цинк), полициклични ароматични угљоводоници, угљоводоници нафтног порекла, алифатични угљоводоници, као и присуство загађујућих материја из технолошког процеса МСК, метанол и сирћетна киселина. Основне загађујуће материје као што су сумпордиоксид, чађ и азотдиоксид не идентификују се као доминантне, јер процеси сагоревања фосилних горива на овом подручју нису доминантни. Деградација земљишта Узроци настајања загађења (деградације) земљишта на подручју општине Кикинда су: 1. Загађења из ваздуха, атмосфере – емисије из технолошких процеса, емисије услед сагоревања фосилних горива, емисије услед издувних гасова аутомобила (спирањем са падавинама, а аеросоли и честице директно седиментацијом). 2. Загађења из отпадних вода - отпадне воде из технолошких процеса, отпадне воде из домаћинства, воде загађене услед пољопривредне делатности, прехранбене индустрије, итд. 3. Загађења чврстим отпадом из- привреде, домаћинства и пољопривреде, 4. Природне појаве- киселе кише, еолске ерозије, 5. Карактеристична загађења: експлоатација нафте и гаса, неконтролисана употреба пестицида и хербицида, еолска ерозија.

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: Поређећи структуру становништва према старости, на различитим нивоима територијалних јединица у 2011. год., може се закључити да су вредности релативно сличне у свим категоријама становништва. Када се посматрају вредности добијене пописом из 2002. год. може се извести сличан закључак. Демографску слику Кикинде као и целокупне територије Републике Србије одликује висока просечна старост становништва и изразито негативан природни прираштај. Сматра се да нација почиње да стари када просечна старост становништва прелази тридесету годину живота. Просечна старост становништва у општини Кикинда је 42,4 године. Током 2017. године запажен је велики одлив младих, како из села тако и са подручја града. Овај тренд се нажалост наставља и проузрокује смањење броја деце у школама и вртићима. Старосна структура становништва у великој мери одређује приоритетне здравствене проблеме. Кикинда као општина има реалан одлив младог становништва. Табела 2. Извор: Попис становништва 2011., Републички завод за статистику Републике Србије

Табела 2. Старосна структура становништва

Категорија	Општина Кикинда 2002/2011	Севернобанатски округ 2002/2011	АП Војводина 2002/2011	Република Србија 2002/2011

Укупно становништво	67.002/59.453	165.881/147.770	2.031.992/1.931.809	7.498.001/7.186.862
До 14 година	10.363/8.196	25.944/20.498	322.214/277.470	1.176.770/1.025.278
Од 15 до 65 година	46.314/41.	112.629/101.068	1.394.59/1.337.801	5.080.726/4.911.268
Преко 65 година	10.325/9.786	27.308/26.204	315.185/316.538	1.240.505/1.250.316
Удео становништва до 14 година(у %)	1515,47/13,79	15,64/13,87	15,86/14,36	15,69/14,27
Удео становништва од 15 до 65 година (у %)	69,12/69,75	67,90/68,40	68,63/69,25	67,76/68,34
Удео становништва преко 65 година (у%)	15,41/16,46	16,46/17,73	15,51/16,39	16,54/17,40

Диверзификација руралне економије: На територији града Кикинда број запослених у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде износи 9.181. Број газдинства која обављају друге профитабилне активности износи 390. У делу који се односи на туризам, у граду Кикинда је забележено 7.169 ноћења док је просечан број ноћења 5,02 ноћења по једном туристи. Како су наведени званични подаци из 2016.године, потребно је напоменути да се број преноћишта значајно повећао и има тенденцију пораста. Туризам је у Граду Кикинди организационо настао давне 1966. године формирањем Туристичког савеза, са циљем да Кикинда са својим туристичким потенцијалима буде видљива за госте града. Као Туристичка организација почиње да ради 2011. године, од 2014. године постаје део Секретаријата за Локални економски развој и туризам, док се од 2018. године туризмом и туристичким брендима и потенцијалима бави Секретаријат за развој и управљање инвестицијама - Одсек за послове развоја града. Град Кикинда се труди да своје туристичке потенцијале промовише не само у граду већ и преко Туристичке организације Војводине и Туристичке организације Србије. Град Кикинда се налази на простору који је богат траговима старих и ишчезлих култура и цивилизација. Многобројна археолошка налазишта сведоче да су људи овде живели још пре седам хиљада година. Многобројна градитељска здања која представљају својеврсну градитељску баштину и деценијама одолевају зубу времена су: Храм Светог Николе (православна црква), Римокатоличка црква, зграда данашњег музеја а бивши Магистрат – Курија, затим Градска кућа, зграда Културног центра, Будишинова палата, зграда Управе за јавни приход, Пенцова кућа (зграда у којој се днас налази ОТП банка),Сланикина кућа, Млин на коњски погон – Сувача, Богомоља посвећена светомученици Марини на Вођицама, зграда Дечијег диспанзера, зграда гимназије „Душан Васиљев“, музичке школе „Слободан Малбашки“, библиотеке „Јован Поповић“, Лепедатова палата као и комплекс бившег Погона два ИГМ „Тоза Марковић“ у коме се и данас у аутентичном амбијенту налази Атеље „ТЕРА“. За љубитеље природе у самом центру града налази се парк „Бландаш“ – градски парк настао почетком XIX века, уређен као енглески парк, са правилно распоређеним биљним врстама. Стављен је под заштиту због богатства биљних врста, као и високих естетских и декоративних вредности. Последњих петнаестак година Градски трг у Кикинди у зимском периоду постаје највеће зимовалиште сова ушара на планети Земљи, што представља јединствен природни феномен и потенцијал за развој еко-туризма. Уз сове ушаре у Кикинди, у Мокрину су се настаниле дропље, најтеже птице летачице на свету које своје станиште имају у специјалном резервату природе „Пашњаци велике дропље“. МАНИФЕСТАЦИЈЕ У Граду Кикинди и селима која територијално припадају граду одржава се велики број манифестација, од које ће само неке бити детаљније описане у наставку. Дани лудаје – четвородневна манифестација посвећена бундеви, односно лудаји, како је у овом делу Баната називају. Одржава се од 1986. године а од 2017. Године термин одржавања је померен са другог викенда у октобру на трећи викенд у септембру. Реч је о јединственој манифестацији чију основу чини избор најтежих и најдужих бундева, а током трајања Дана лудаја на градском тргу и ширем простору града догађа се мноштво културних, уметничких, фолклорних, етно, гастрономских и других програма. Оно што је посебно значајно је да различите генерације заједно учествују и прате програме,

тако да су Дани лудаје и породична светковина, садржајно богата, разноврсна, интересантна и забавна. Кикинда је захваљујући Данима лудаје носилац манифестационог туризма у овом делу Баната. Анализе показују да програмима манифестације присуствује и до 65.000 посетилаца из различитих градова у Србији, док посебно радује велики број гостију из околних земаља – Румуније, Мађарске, Словеније, Босне и Херцеговине, Републике Српске,.... Мамут фест Проналазак скелета мамута 1996. године у глинокопу ИГМ“Тоза Марковић“ подстакао је запослене у Народном музеју у Кикинди да поред постављања скелета мамута и реплике као сталне поставке музеја, од 2007. године осмисле манифестацију која се одржава другог викенда у септембру, у част мамуту – мамутици Кики. Учесници и носиоци програма манифестације су деца која учествују у бројним радионицама едукативног карактера, уједно промовишући овај значајан проналазак, његову улогу у културном туризму, као и значај коришћења локалног наслеђа и његово чување за будуће генерације. Интернационални симпозијум скулптуре „TERRA“ Јединствена вајарска колонија скулптуре у теракоти. Окупља вајаре из целог света, који, сваке године током јула месеца, бораве у Кикинди и стварају скулптуре у јединственом простору некадашњег погона ИГМ „Тоза Марковић“. Од децембра месеца 2017.године у простору некадашње касарне у бившем мањезу отворен је, јединствен у свету, музеј скулптура у теракоти великог формата, из богате колекције скулптура које су настале током 37 до сада одржаних симпозијума. ФЕНОК међународни фестивал народних оркестара – традиционална манифестација која се реализује сваке године у последњој недељи јула. На фестивалу учествују ансамбли из наше земље, али и врхунски оркестри и солисти из иностранства који промовишу традиционалну музику својих народа кроз различите музичке и оркестарске форме. „Кикиндско лето“ – манифестација осмишљена да свим Кикиндјанима али и гостима нашег града који у току августа месеца бораве у Кикинди, пружи могућност забаве и опуштања уз одличне позоришне представе реномираних позоришта из Србије и познатих глумаца, мини концерте,представе за децу, те да останак у граду за време лета прође на леп и интересантан начин. Kikinda short – фестивал кратке приче који углавном окупља млађе писце из целе Европе, као и издаваче и уреднике књижевних часописа. Током фестивала писци читају своје радове, афирмишу овај књижевни жанр, а уједно се повезују сасвојим колегама и издавачима. Цез фестивал – један од веома значајних музичких догађаја у Кикинди на коме наступају домаћи и али и светски познати цез и блуз музичари. КОФ кикиндски омладински фестивал – музички фестивал алтернативне музике који организује Канцеларија за младе Града Кикинде и који се организује сваке године трећег викенда у јулу месецу. Светско првенство у надметању гускова – прва манифестација одржана је 1987. године у организацији друштва гушчара „Бело перо“ и уз подршку МЗ Мокрин. Такмичења почињу већ у децембру месецу а финале се одвија последње недеље у месецу фебруару. Предмет је интересовања великог броја домаћих гостију а телевизијске екипе из целе Европе радо забележе овај догађај. Светско првенство у туцању фарбаним васкршњим јајима на Васкрс – јединствена манифестација и то не само на овим просторима. Карактерише је велики број учесника из земље и иностранства. Настала је 1990. Године, а организатор манифестације је Православна црква у Мокрину и Месна заједница Мокрин. Поред поменутих манифестација треба обавезно навести а свакако и посетити: Дане вина и винара у Иђошу, Сабор фрулаша Војводине такође у Иђошу, Међународно такмичење за избор најјачег човека (Stronmen) у Новим Козарцима, Крајишки вишебој у Банатском Великом Селу, Севернобанатске жетвене свечаности у Сајану, Фестивал гулаша у Руском Селу, Рускоселски свињокољ.

Рурална инфраструктура: Саобраћајни положај Кикинде умногоме је одређен близином државне границе, која га чини мање повољним када је упитању унутрашњи саобраћај, због изражене периферности, међутим, отварањем граничног прелаза код Накова (7ч-19ч), као и обнављањем железничке пруге Сегедин –Кикинда - Темишвар, што је у плану, Кикинда би могла постати значајно место за међународни транзитни саобраћај. Кикинда је са ближом и даљом околином повезана друмским, железничким и воденим путевима. Доминира друмски саобраћај, а постојећа путна мрежа омогућава одвијање друмског саобраћаја на задовољавајућем нивоу. Када је у питању водени саобраћај, он постоји у Кикинди, али у скромном обиму. Кикиндски канал представља део система ДТД и тиме повезује Кикинду са Тисом и Дунавом, али због својих скромних димензија не дозвољава интензивни саобраћај. Ипак,користи се у извесној мери за трансфер појединих врста роба. Кикинда поседује и аеродром, али он је искључиво у функцији спортског летења. Укупна дужина путева у општини Кикинда износи 210км, од чега на државне путеве првог реда 66км, на државне путеве другог реда 47км, а на општинске путеве 97км. Дугогодишњи изостанак инвестиција у путну мрежу разлог је изузетно лошег стања на свим категоријама. Од општинских путева највеће саобраћајно оптерећење присутно је на ОП I-3, због интензивних радова на нафтним бушотинама које се налазе у зони овог пута. Пошто је коловозна конструкција пројектована за мања оптерећења и већ у лошем стању, њено пропадање је интензивирано у

задњих неколико година. Системом Дунав –Тиса –Дунав општини Кикинда је омогућено и обављање водног саобраћаја. У Граду Кикинда постоји пристаниште које има капацитет од 100.000 до 500.000 тона расутог терета, и бродове носивости до 1000 тона. Иако је речни саобраћај најјефтинији вид саобраћаја, услед лошег стања у коме се налази канал ДТД, пристаниште у Кикинди је слабо искоришћено и тренутно ради са 20 до 25 % капацитета. Годишњим програмом заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта у државној својини за 2017.годину, предвиђена су финансијска средства за измуљавање канала Дунав-Тиса-Дунав. Такође, за 2018.годину удружена су средства са ЈП Воде Војводине те се измуљавање наставило с циљем повећања капацитета канала. Тренутно се ради и на проширењу канала. Удаљеност пристаништа до бране на Тиси код Новог Бечеја 47 km, а до границе са Мађарском (близина Сегедина) 113 km. На подручју региона постоје и пристаништа на реци Тиси у Сенти. Телекомуникациона мрежа на територији општине Кикинда заснована је на фиксној и мобилној телекомуникационој мрежи у свим насељеним местима општине, Telenor и VIP имају мобилну мрежу на територији целе општине, а SBB има фиксну мрежу само у Кикинди. Телеком Србија је сва насељена места општине повезао оптичким кабловима и у свим насељеним местима постоје фиксне мреже са мултисервисним приступним чворовима тако да су створени услови за пружање савремених широко појасних телекомуникационих услуга као што су фиксна телефонија, брзи приступ интернету и високо квалитетан ТВ сигнал преко интернет протокола – IPTV. Од велике је важности да на нивоу општине постоји добра комуникација и координација активности општине и осталих ималаца инфраструктуре како би се благовремено договориле међусобно ускладиле активности на реконструкцији постојећих и изградњи нових објеката. Дистрибуцију електричне енергије на територији општине Кикинда обавља Електродистрибуција Зрењанин, Погон Кикинда. У погледу покривености домаћинстава електричном енергијом у планском периоду непредвиђају се проблеми, осим у појединачним изузетним случајевима. На територији града Кикинде системи за водоснабдевање се састоје од централног водоводног система града и одвојених система за водоснабдевање осталих општинских насеља: Мокрин, Сајан, Иђош, Нови Козарци, Банатско Велико Село, Банатска Топола, Башаид, Винцаид и Наково. Стање у којем се водоводни систем града налази већ дужи период времена, разлог је што се не могу задовољити потребе становништва, ни по количини ни по квалитету испоручене воде. Проблем водоснабдевања града се првенствено односи на неизграђеност система, неадекватан квалитет воде и на прекомерну експлоатацију, ограничених ресурса подземних вода. Постојеће стање карактерише и постојање обимне техничке документације (пројеката, анализа, студија), коју нису пратиле одговарајући радови и мере. Водовод града Кикинде, који је изграђен 1960-тих година и данас функционише по застарелом моделу бунари – хидрофори – мрежа, са дезинфекцијом воде директно на месту водозахвата. Без постројења за припрему воде за пиће, резервоара и црпних станица, систем није у могућности да становништву обезбеди уредну испоруку хигијенски исправне и квалитетне воде. Канализација отпадних и атмосферских вода на територији општине Кикинда врши се сепаратно. Од свих насеља у општини, само у Кикинди постоји изграђена канализациона мрежа и то у скромном обиму у односу на систем водоснабдевања. Последњих година врши се интензивна градња ове инфраструктуре, али је проценат прикључења на мрежу у односу на могућности уличних колектора још увек релативно мали. У граду Кикинди канализациона мрежа је конципирана тако да може одвести све воде које настају на територији насеља до уређаја за пречишћавање и водопријемника. Дужина канализационе мреже износи око 80 km, а планира се да у наредном периоду Град буде комплетно покривен канализационом мрежом. Пречистач отпадних вода у Кикинди, у саставу Јавног предузећа за комуналну инфраструктуру и услуге Кикинда захтева реконструкцију, јер квалитет пречишћене воде коју он испушта не задовољава критеријуме у складу са Законом о водама. Годишње се пречисти око 858.000 m³ воде. У Кикинди су забележени и случајеви мешања канализације атмосферских и отпадних вода, што је веома непожељно у погледу ефикасности постројења за пречишћавање отпадних вода у условима краткотрајних великих осцилација протока.

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: Стање заштите пољопривредног земљишта је углавном задовољавајуће.

Пољопривредно земљиште учествује са 90,03 % у укупној површини. У структури пољопривредног земљишта 92% су обрадиве површине, а од њих чак 97,1% припада ораницама и баштама. У оквиру пољопривреде ратарство представља њену најважнију грану, највише се гаје житарице (кукуруз, пшеница и јечам), индустријско биље (сунцокрет и шећерна репа) и разне повртарске културе.

На територији града Кикинде пољопривредно земљиште заузима површину од 71086,5015 хектара, од чега је 64820,4492 ха обрадиво, док је под необрадивим површинама (пашњаци, трстици и мочваре) 6266,0523 ха. Површине које заузимају системи за наводњавање су око 509,1735 ха,

а вишегодишњи засади 282 ха по попису из 2012.године са тенденцијом реалног пораста због значајног повећања површина са засадима лешника. Територија града Кикинде поседује 14950,7757 ха државног пољопривредног земљишта, од чега је обрадиво 10755,2302 ха. Јединствена евиденција катастра непокретности устројена је у свих десет катастарских општина. Просечна величина поседа је 3,0353 ха, док је просечна величина парцеле 0,9557 хектара. Републички геодетски завод је извршио поделу пољопривредног земљишта на територији општине Кикинда према класама и културама, те је највише пољопривредног земљишта II класе - 22.889,3495 ха и III класе - 21.430,4252 ха.

Вишегодишњи засади: Према попису из 2012.године Град Кикинда располаже са малим површинама под вишегодишњим засадима. Најзаступљенија воћна врста је шљива која покрива која покрива површину од 95 хектара, док се на другом месту налазе засади јабуке са површином од 63 хектара. Остале воћне врсте су мање заступљене од који међу значајнијим врстама има засада кајсије, крушке итд (Табела 3. Извор: РСЗ,2012.) У претходних неколико година, знатно су повећане површине под вишегодишњим засадима захваљујући наглом порасту интересовања за садњу лешника. Ово је важно напоменути јер је велика разлика између садашњег фактичког стања (око 800 хектара под лешницима) и података које имамо са последњег пописа.

Табела 3. Структура воћарства на подручју града Кикинде

Биљна врста	Површина (ха)
Јабука	63
Крушка	25
Орах	7
Бресква	11
Кајсија	38
Лешник	16
Вишња	12
Остало	16
Шљива	95
УКУПНО	283

Сточни фонд: Поред ратарства као доминантног облика пољопривредне производње, у одређеној мери је заступљено и сточарство, али далеко испод потенцијала које град има у овој области. У оквиру сточарства, доминантно је млечно говедарство, а остали облици производње су заступљени у мањој мери. Један од основних разлога налази се у чињеници да у подручју града Кикинде непостоји кланица која би била заинтересована за подстицање производње меса, док у делу млечног говедарства, присутни су са откупним местима велика привредна друштва као што су Имлек, Млекара Суботица и Сомболед. Уз неколико неупоредиво мањих, али са тенденцијом раста, мини млекаре које послују на територији града Кикинде је млекара „ Кикинда“ д.о.о., "Мокрин млек" и млекара "Раичковић" из Руског Села који поред производње на својој фарми обезбеђује млеко од малих произвођача. Важно је осврнути се и на то да је сточарство у великој мери подстакнуто правом првенства закупа државног пољопривредног земљишта, међутим, реституција, која је у току, доводи до осетног смањења обрадивог земљишта. У односу на податке Републичког завода за статистику, приметан је пораст узгајивача оваца, коза и живине, захваљујући мерама подршке које су спровођене у предходне две године. Табела 4. Извор Републички завод за статистику РС

Табела 4. Бројно стање стоке на подручју града Кикинде

Категорија	Број
Говеда	10.210

Краве и стеоне јунице	4.261
Свиње	68.545
Крмаче и супрасне назимице	5.195
Овце	5.126
Козе	1000
Приплодне овце	3.308
Живина	123.364

Механизација, опрема и објекти: Иако је на подручју града Кикинде још увек уочљивија застарела механизација, мере подршке које су спровођене у протеклом периоду знатно су допринеле побољшању стања у овој области. Слична је ситуација и са поседовањем опреме за пољопривредну производњу, која је у већини случајева застарела или чак и неупотребљива. Како се протекле две године на подручју града спроводио Програм подршке за спровођење мера пољопривредне политике и политике руралног развоја, може се рећи да се стање знатно променило нарочито у Удружењима која се баве пољопривредном производњом. У циљу финализације одређених производа, најсигурнији начин била је сарадња са Удружењима, која су стављањем опреме на заједничко коришћење, обезбедила учешће свим пољопривредним газдинствима да своју сировину доведу до финалног производа. Табела 5. Извор: РСЗ, 2012.године Табела 6. Извор: РСЗ, 2012.године

Табела 5. Трактори и комбајни на територији града Кикинде

Град/Општина	Једноосовински трактори	Двоосовински трактори	Комбајни
Кикинда	533	3302	359

Табела 6.: Прикључне машине

Град/Општина	Берач и кукуруза	Плугови	Тањираче	Дрљаче	Сетвоспремачи	Роторфрезе	Растурачи минералног ђубрива	Растурачи стајњака	Сејалице	Прскалице	Косилце
Кикинда	515	2.789	950	1.277	1.351	85	1.215	132	1.382	1.502	700

Радна снага: Табела 7. Извор: РСЗ, 2012.године Табела 8. Извор: РСЗ, 2012.године

Табела 6. Структура запослених лица на пољопривредним газдинствима

Град	Укупно	1-2 лица	3-4 лица	5-6 лица	7 и више лица
Кикинда	4.910	4.162	690	42	16

Табела 8.: Број чланова и стално запослених на газдинствима

Град/Општина	Чланови газдинства и стално запослени на газдинству	На породичном газдинству	На газдинству правног лица/предузетника
Кикинда	9.181	8.718	463

Структура пољопривредних газдинстава: Табела 9. Извор: РСЗ, 2012.године

Табела 9. Структура пољопривредних газдинстава по величини поседа

Град	Укупно (ПГ)	Укупно (ха)	Без земљишта	< 1 ха; ПГ/ха	> 1- <2ха - ПГ/ха	>2 - < 5ха - ПГ/ха	> 5 - < 10 - ПГ/ха
Кикинда	4.910	64.876	171	1.366 / 620	793 / 1.133	1.102 / 3.588	675 / 4.708

Производња пољопривредних производа: Ратарска производња је заступљена на око 60.000 ха, повртарство на око 143 ха, воћарство на 283 ха, виноградарство на 51 ха, а остало биље (ароматично, лековито) на 82,83 ха.

Табела 10. Структура ратарске производње (ха)

Биљна врста	Површина
Пшеница	13.565
Јечам	927
Раж	6
Кукуруз	24.278
Соја	1.479
Сунцокрет	13.855
Уљана репица	118
Шећерна репа	1.931
Луцерка	2.359
Детелина	49
Дуван	19
Остало крмно биље	3
УКУПНО	58.822

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника: На подручју Града Кикинде активне су само две задруге и то једна у граду и једна у Руском селу. У предходном периоду глобални проблеми са којима су се суочавале земљорадничке задруге су: неадекватна законска регулатива, нерешено питање задружне имовине, мали обртни капитал и немогућност аплицирања за кредитна средства, непознавање основних задружних начела, лоши капацитети управљања у задругама и др. На основу наведених чињеница створено је велико неповерење међу пољопривредницима те сада имамо ситуацију да је врло тешко одобрвољити бар неколицину озбиљних пољопривредника и направити искорак у удруживању. Како су сада у Републици Србији промењени услови у погледу задругарства, потребно је поново анимирати пољопривреднике, подстаћи их да своју производњу усмере у истом правцу и на тај начин дођу до тржишта. На подручју Града Кикинде егзистирају Удружење ратара-Кикинда, Удружење повртарара „Банатска ленија“, Удружење сточара-Кикинда, Удружење пољопривредника Аграрија, Удружења пчелара (постоји девет удружења; два у граду и седам у селима). Наведена Удружења, подстицана су у предходне две године мерама планираним овим програмом а резултат подстицаја највише се огледа у заокруженој производњи меда у пчеларским удружењима и почетак оснивања задруге повртарара.

Трансфер знања и информација: На територији града Кикинде присутна је Пољопривредна

саветодавна и стручна служба која пружа подршку пољопривредним произвођачима. У оквиру службе је ангажовано 15 радника и то 10 дипломираних инжењера и 5 техничара који су ангажовани у три јединице: 1. Служба за лабораторијска испитивања 2. Пољопривредна саветодавна служба 3. Служба контроле и производно услужне делатности Поред ове службе, помоћ пољопривредним произвођачима пружа Одсек за пољопривреду и рурални развој који је при Секретаријату за заштиту животне средине у Градској управи града Кикинде. Све информативне активности спроводе се уз подршку Канцеларије за месне заједнице која је уједно прикупља информације о фактичком стању у руралним срединама на основу којих се планира програм мера за наредну годину.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Регреси	100.1	1.000.000,00	0,00	80	30.000,00	0,00
	УКУПНО		1.000.000,00				

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Кредитна подршка	100.2	2.000.000,00	0,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		2.000.000,00				

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	7.100.000,00	80	0,00	0,00
2	Успостављање и јачање удружења у	102	1.800.000,00	80	0,00	0,00

	области пољопривреде					
3	Управљање ризицима	104	3.000.000,00	30	30.000,00	0,00
4	Органска производња	201.3	200.000,00	80	50.000,00	0,00
5	Очување биљних и животињских генетичких ресурса	201.4	450.000,00	80	15.000,00	0,00
6	Унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима	302	700.000,00	80	100.000,00	0,00
7	Економске активности у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду као и на увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла на газдинствима	304	1.250.000,00	80	0,00	0,00
	УКУПНО		14.500.000,00			

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	1.500.000,00	0,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		1.500.000,00				

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке, мера руралног развоја и посебних подстицаја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Рефундација за трошкове нешкодљивог уклањања угинулих животиња	601	1.000.000,00	0,00	80	30.000,00	0,00
	УКУПНО		1.000.000,00				

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	20.000.000,00
Планирана средства за директна плаћања	1.000.000,00
Планирана средства за кредитну подршку	2.000.000,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	14.500.000,00
Планирана средства за посебне подстицаје	1.500.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја	1.000.000,00
Пренете обавезе	0,00

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Циљна група су мала и средња пољопривредна газдинства која ће индивидуалним напорима и уз подршку града побољшати свој квалитет живота а кроз удруживање створити услове за конкурентност на тржишту. Увидом у Извештај о спроведеним мерама за 2018.годину, којим је подржано 535, како физичких лица (ПГ) тако и Удружења, потврђује се процена да су мала и средња пољопривредна газдинства, циљна група коју град Кикинда треба да подржи и у наредном периоду. Спровођењем мера подршке у 2018.години створени су услови да се поред постојећих уведу и нове мере за 2019.годину. Удруживање је значајно подстакнуто кроз мере града Кикинде како би се обухватио што шири број пољопривредних произвођача. Применом мера, тежи се повећању конкурентности пољопривредних произвођача са територије града Кикинде.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја: Информисање корисника вршиће се кроз локалне медије, интернет презентацију, пољопривредну стручну службу, месне заједнице и директним контактом са пољопривредницима. Реализацијом програма за 2018.годину прикупљено је довољно података за темеље базе података пољопривредника са територије општине Кикинда те се стварају

услови за обавештавање путем СМС порука. У мерама Кредитне подршке и Управљању ризицима значајну улогу имаће и саме банке, али и осигуравајуће куће које су укључене у програм реализације мера.

Мониторинг и евалуација: Мониторинг и евалуација ће се спроводити Одсек за пољопривреду и рурални развој. Контролу спровођења мера пратиће Комисија за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за град Кикинду за 2019.годину. Након реализације програма, Извештај о спроведеним мерама као и предлог корективних мера, ЈЛС доставиће надлежном Министарству.

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере: 100.1 Регреси

2.1.1. Образложење: У складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 10/13, 142/14, 103/15 и 101/16), јединице локалне самоуправе могу да утрђују мере које се односе на директна плаћања – регресе за репродуктивни материјал и то за вештачко осемењавање. Правци развоја сточарске производње морају се заснивати на освајању нових тржишта, примени стандарда за објекте за држање животиња, стандарда квалитета производа и поштовање процедура у производњи и пласману. Концентрација производње основни је предуслов за обезбеђење обима, континуитета и квалитета производа. Преоријентација производног усмерења говедарства, увођењем товних раса и система "крава - теле", изузетно је важна за просторе на којима су велике необрађене пољопривредне површине и која су ретко насељена. Побољшање генетике у сточарству и исхране основни је предуслов за повећање продуктивности, обима квалитета и конкурентности. У том смислу, биће подржано субвенционисање осемењавања јуница.

2.1.2. Циљеви мере: Спровођењем ове мере позитивно се утиче на економски и социјални развој руралне политике; - Обезбеђивање услова за уравнотежен развој говедарства, - Унапређење генетског потенцијала сточара са територије града Кикинде; - Подизање конкурентности производње и стварање тржишно одрживог произвођача; - Подизање стандарда живота у руралној средини и пољопривредних произвођача кроз повећање и стабилност доходака пољопривредних газдинстава.

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Није применљива

2.1.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су регистрована пољопривредна газдинства-физичка лица.

2.1.5. Економска одрживост: Израда бизнис плана није неопходна.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике: Подносиоци захтева треба да имају регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом и да је са територије града Кикинде.

2.1.7. Специфични критеријуми: При реализацији ове мере корисник је у обавези да испуни опште критеријуме, као и да није користио подстицаје за исту сврху од стране АПВ и/или Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
-------------------	-------------------

2.1.9. Критеријуми селекције:

2.1.10. Интензитет помоћи: Интензитет помоћи мере Регреса за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање) је: - Вештачко осемењавање у максималном износу до 30.000 динара по кориснику, рефундацијом 80% од укупног износа без ПДВ-а.

2.1.11. Индикатори/показатељи:

2.1.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране јединице локалне самоуправе, Одсека за пољопривреду и рурални развој и Комисије за реализацију програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја на следећи начин: - објављивање Јавног позива за подношење захтева за регрес на основу утврђених критеријума; - право на подношење захтева за регрес за вештачко осемењавање имају носиоци пољопривредних газдинстава који су осемењавање вршили у периоду од 01.12.2018.- 01.12.2019.године, а до утрошка средстава, најкасније до 1.12.2019.године. - уз захтев се прилаже: фотокопија картона за вештачко осемењавање, доказ о извршеном плаћању за вештачко осемењавање, извод из регистра пољопривредних газдинстава о сточном фонду (говеда) који издаје Управа за трезор, фотокопија пасоша за осемењено грло. -

Потврда (уверење) да је корисник подстицајних средстава измирио све своје доспеле пореске обавезе према граду Кикинди. - Фотокопија наменског рачуна подносиоца захтева. Након разматрања захтева, прихватљиви захтеви биће проверени од стране Комисије за реализацију програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја града Кикинде за 2018.годину. Средства се одобравају корисницима који испуњавају услове, редом на основу поднетих комплетних захтева до утрошка расположивих средстава.

2.2. Назив и шифра мере: 100.2 Кредитна подршка

2.2.1. Образложење: Коришћење кредитних средстава за сваког пољопривредника је исплативији начин заснивања своје производње у поређењу са задуживањем у облику паритета (робна размена). На овај начин, обезбеђује се далеко већа аутономија пољопривредника који може да уговара боље услове заснивања производње, те самостално одлучује шта ће купити, од ког добављача и сл. Са друге стране, данашњи услови пословања у банкарском сектору, бележе тенденцију снижавања каматних стопа, док је присутна тенденција раста накнада које прате одобравање кредитних средстава. У том смислу, субвенционисањем накнада које прате одобравање кредита, исти ће постати доступнији пољопривредним произвођачима. Значај овакве мере препознат је у оквиру Стратегије пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2020; приоритетно подручје 2.-Финансирање пољопривреде и руралног развоја и управљање ризицима.

2.2.2. Циљеви мере: Повећање конкурентности и независности пољопривредног произвођача кроз обезбеђивање јефтинијих извора финансирања производње у циљу повећања профитабилности газдинства.

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Подстицање мере кредитне подршке препознато је у Националном програму за пољопривреду за период од 2018-2020 године Републике Србије.

2.2.4. Крајњи корисници: Регистрована пољопривредна газдинства-физичка лица са територије града Кикинде.

2.2.5. Економска одрживост: Не захтева се израда бизнис плана

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике: - регистрована пољопривредна газдинства-физичка лица

са територије града Кикинда - да имају пребивалиште на територији града Кикинде

2.2.7. Специфични критеријуми: При реализацији ове мере корисник је у обавези да испуни опште критеријуме

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
100.2.2	Остали облици кредитне подршке

2.2.9. Критеријуми селекције:

2.2.10. Интензитет помоћи: - 100% трошкова накнаде везаних за обраду кредита за обртна средства за кредите од 100.000 до 500.000 динара.

2.2.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број РПГ који су користили меру кредитне подршке ЈЛС
2	Обим пласираних кредитних средстава подстакнутих овом мером

2.2.12. Административна процедура: Град Кикинда ће објавити јавни позив свим банкама које послују на територији града које ће доставити услове кредитирања пољопривредника за обртна средства. Комисија ће утврдити критеријуме одабира најповољније банке јавним надметањем, уважавајући кредитне услове (каматна стопа, висина пратећих накнада). Након избора најповољније Банке, пољопривредни произвођачи ће моћи да користе ову меру до утрошка средства предвиђених буџетом по редоследу подношења захтева а најкасније до 01.12.2018.године. Одабрана пословна банка је дужна да пре потписивања уговора (односно одобравања кредита) са пољопривредником, прибави сагласност града Кикинде у погледу намене кредита потенцијалног корисника. Пословна банка склапа уговор са корисником за кога је предходно прибавила сагласност града Кикинде и исплаћује новац на рачун корисника подстицаја. Банка доставља граду Кикинди Захтев за одобрење субвенционисане накнаде за све одобрене захтеве. Захтев мора садржати списак корисника којима су кредити одобрени и износ накнаде по сваком одобреном кредиту. Краткорочни кредити се одобравају на период од једне године (12 месеци). Краткорочни кредити са накнадом која се субвенционисане одобраваће се за реализацију текућих сезонских активности у пољопривредној производњи према датим критеријумима.

2.3. Назив и шифра мере: 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

2.3.1. Образложење: Сектор млеко Правци развоја сточарске производње морају се заснивати на освајању нових тржишта, примени стандарда за објекте за држање животиња, стандарда квалитета производа и поштовање процедура у производњи и пласману. Концентрација производње основни је предуслов за обезбеђење обима, континуитета и квалитета производа. Побољшање генетике и исхране у сточарству основни је предуслов за повећање продуктивности, обима, квалитета и конкурентности. У том смислу биће подржана мера 101.1.1 Набавка квалитетних приплодних грла млечних раса говеда, оваца и коза. Сектор воће, грожђе, поврће (укључујући печурке) и цвеће Набавка опреме у директној је повезаности са повећањем конкурентности пољопривредних произвођача. У том смислу биће подржана мера 101.4.1 Подизање нових или обнављање постојећих (кречење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе, мера 101.4.2. Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу мера 101.4.15 Набавка опреме-линија за паковање и обележавање

производа, мера 101.4.16.Набавка опреме за орезивање, дробљење, сечење и уклањање остатака након резидбе воћних врста, 101.4.28. Машине, уређаји и опрема за наводњавање. Овим мерама подстиче се повећање конкурентности у области повртарства и воћарства. Инвестиције су намењене како индивидуалним пољопривредним газдинствима тако и удружењима. Сектор пчеларство Последњих година присутан је тренд раста броја кошница на територији општине Кикинда и ангажовања младих људи у сектору пчеларства (како из села тако и из града), што је условљено високим нивоом незапослености и релативно ниским почетним улагањем за бављење пчеларством, али и порастом цене меда на тржишту и постојање откупа производа. Мера 101.6.2. Набавка опреме за пчеларство биће спроведена преко Удружења пчелара или регистрованих пчеларских пољопривредних газдинстава која ће омогућити својим новим члановима да започну сопствену производњу при чему ће Удружење бити у обавези да врши и менторство новим корисницима као и да омогуће употребу набављених машина и уређаја који су потребни за пчеларску производњу.

2.3.2. Циљеви мере: Општи циљеви мере су стабилност дохотка пољопривредних газдинстава, повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа, смањење трошкова производње, унапређење техничко-технолошке опремљености, одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине, раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта. Специфични циљеви Сектор- Млеко Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње млека и меса на малим и средњим газдинствима (говеда, овце, козе); Унапређење квалитета меса говеда, коза, оваца у складу са националним ветеринарским стандардима, достизање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине и побољшање обима и квалитета производње кроз инвестиције у набавку приплодних овнова и јарчева. Применом мере остварује се подршка локалне самоуправе пољопривредним газдинствима и у циљу повећања сточног фонда у овчарству и козарству на територији града Кикинде уз истовремено очување и унапређење расног састава. Сектор - Воће, грожђе, поврће (укључујући печурке) и цвеће Повећање површина у заштићеном и на отвореном простору; унапређење стања специјализоване механизације на газдинству, повећање површина под и интензивним засадама, повећање наводњаваних површина системом кап по кап, подстицају у финализацији производа. Сектор-Пчеларство Повећање броја младих пчелара, побољшање продуктивности, унапређење техничко-технолошке опремљености, раст конкурентности на тржишту.

2.3.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Ова мера повезана је са мером „Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава” у Националном програму за рурални развој за период од 2018-2020 године Републике Србије глава VI тачка 6.1.1.

2.3.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су физичка лица – носиоци регистрованих пољопривредних газдинстава, правна лица регистрована у Регистру пољопривредних газдинстава у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју (укључујући предузетнике), са седиштем на територији Града Кикинде.

2.3.5. Економска одрживост: Није потребна израда бизнис плана.

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике: - да корисник има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом и са пребивалиштем и производњом на територији града Кикинде; - за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима; - да наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од пет година од дана набавке опреме, машина и механизације, односно приплодних јуница, оваца и коза. - уколико је корисник правно лице или предузетник, мора бити у активном статусу и уписан у регистар привредних субјеката, - добављач и подносилац захтева не представљају повезана лица при чему се повезаним лицима, у смислу овог Програма, сматрају: носиоци и чланови породичног пољопривредног газдинства, супружници, ванбрачни партнери, крвни сродници у правој линији, крвни сродници у побочној линији закључно са трећим степеном сродства, сродници по тазбини до другог степена сродства, усвојилац и усвојеник, лица између којих је извршен пренос управљачких права и лица која су повезана у смислу закона којим се уређује порез на добит правних лица.

2.3.7. Специфични критеријуми: Сектор - Месо У случају када се ради о набавци квалитетних приплодних грла, на крају инвестиције имају у свом власништву, односно у власништву члана регистрованог пољопривредног газдинства: 5 -100 крава товних раса, или 10-300 грла оваца/коза, или 10-400 грла свиња. Инвестицију набавке квалитетних приплодних грла раса говеда, оваца и коза, не могу користити пољопривредна газдинства која су исту користила у предходне две године (2017-2018). Сектор - Воће, грожђе, поврће (укључујући печурке) и цвеће У сектору производње воћа, грожђа, поврћа, хмеља и цвећа, прихватљиви корисници треба да: - у РПГ имају уписано пољопривредно земљиште под производњом одговарајућих биљних култура; - имају: мање од 2 ha јагодичастог воћа и хмеља; односно мање од 5 ha другог воћа, односно 0,1- 50 ha цвећа, односно 0,2-100 ha винове лозе; - имају мање од 0,5 ha пластеника или мање од 3 ha производње поврћа на отвореном простору; - у случају подизања нових или обнављања постојећих (крчење и подизање) производних (са наслонем) и матичних засада воћака и винове лозе, имају, на крају инвестиције: 0,1-50 ha јагодистих врста воћака и хмеља, 0,3-100 ha другог воћа, 0,2-100 ha винове лозе; - за инвестиције везане за производњу грожђа, буду уписани и у Виноградарски регистар, у складу са законом којим се уређује област виноградарства и винарства; - за инвестиције везане за производњу садног материјала, буду уписани и у Регистар произвођача садног материјала, у складу са законом којим се уређује област производње садног материјала. Сектор - Пчеларство Инвестиција 101.6.1. Набавка опреме за пчеларство У сектору пчеларства прихватљиви корисници треба да имају 5-500 кошница пријављених у Централној бази података о обележавању животиња код Управе за ветерину.

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
101.2.1	Набавку квалитетних приплодних грла говеда, оваца, коза и свиња које се користе за производњу меса
101.4.1	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе
101.4.15	Набавка опреме-линија за паковање и обележавање производа
101.4.16	Набавка опреме за резивање, дробљење, сечење и уклањање остатака након резидбе воћних врста
101.4.2	Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу
101.4.28	Машине, уређаји и опрема за наводњавање усева
101.6.2	Набавка опреме за пчеларство

2.3.9. Критеријуми селекције:

2.3.10. Интензитет помоћи: Сектор Млеко: Инвестиција 101.1.1. Набавка квалитетних приплодних грла млечних раса: говеда, оваца и коза - 500.000,00 динара - 80% за набавку овнова и јарчева а максимално 40.000 по кориснику. Сектор воће, грожђе, поврће (укључујући печурке) и цвеће: Инвестиција 101.4.1 Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе - 300.000,00 динара - 80% а максимално 20.000,00 по кориснику Инвестиција 101.4.15 Набавка опреме-линија за паковање и обележавање производа -500.000,00 динара -80% а максимално 150.000,00 динара по кориснику Инвестиција 101.4.16. Набавка опреме за резивање, дробљење, сечење и уклањање остатака након резидбе воћних врста - 500.000,00 динара - 80% а максимално 150.000,00 динара по кориснику Инвестиција 101.4.28. Машине, уређаји и опрема за наводњавање усева- 3.000.000,00 динара -80% а максимално 30.000,00 динара по кориснику Сектор Пчеларство: Инвестиција 101.6.2. Набавка опреме за пчеларство - 2.000.000,00 - 80% подстицаја

2.3.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број новонабављених грла
2	Број РПГ који су избушили бунаре
3	Број РПГ који су набавили систем кап по кап
4	Број регистрованих нових пчелара

2.3.12. Административна процедура: Мере ће бити спроведене од стране ЈЛС, а на основу Јавних позива који расписује Градоначелник. Пријава - захтев, подноси се Одсеку за пољопривреду и рурални развој, подношењем захтева у Услужном центру градске управе Кикинда, са назнаком назива мере за коју се пријављују на јавни позив за доделу дела средстава из Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја Града Кикинде у 2019. години. Комплетна конкурсна документација се доставља у једној затвореној коверти за правна лица или уз прописани образац за пријаву за физичка лица. Пријаве се предају у услужни центар градске управе Града Кикинде или поштом на адресу: Град Кикинда, Трг српских добровољаца број 12,23300 Кикинда. Благовременом доставом сматра се препоручена поштиљка предата пошти најкасније до истека последњег дана утврђеног рока (01.12.2019.год.) за предају конкурсне документације (печат поште), без обзира на датум приспећа. Достављени захтеви ће бити размотрени и проверени од стране Комисије за реализацију програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја Града Кикинде у 2019. години, у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости инвестиције. Комисија ће захтеве обрађивати по систему прво пристиглих захтева и до утрошка средстава предвиђених за меру. На основу записника и предлога Комисије, са корисницима се склапа уговор о реализацији програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја града Кикинде у 2019. години из буџета града Кикинде. Сви они са којима град има лоше искуство услед не испуњавања уговорених обавеза или услед домаћинског понашања према инвестицији, из претходног периода, немају право остваривања финансијске подршке. Сва правна и физичка лица за које Комисија утврди да нису адекватно искористили добијена средства из буџета града Кикинде, биће у обавези да добијена средства са затезном каматом врате буџету града Кикинде, или су пре истека предвиђеног рока отуђила опрему/механизацију/инвестицију која је била предмет субвенционисања биће им ускраћено право конкурсања за субвенције града Кикинде у текућој години.

2.4. Назив и шифра мере: 102 Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде

2.4.1. Образложење: Удружења пољопривредника и остала удружења имају потребу за промоцијом својих делатности и производа. Како би процес спровођења мера подршке био заокружен, потребно је уврстити и овакав вид подршке, кроз промоцију активности.

2.4.2. Циљеви мере: Општи циљ ове мере је системско унапређење квалитета живота у руралним срединама кроз равноправнију расподелу дохотка и повећање економских могућности као и њихов праведнији друштвени положај. Ова мера као приоритет има повећање конкурентности, али обухвата и аспект друштвених и социјалних промена у којима удружења могу бити значајан актер.

2.4.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Ова мера није планирана НППР.

2.4.4. Крајњи корисници: Корисници ове мере су Удружења пољопривредника, Удружења грађана која се баве делатностима из области пољопривреде и руралног развоја.

2.4.5. Економска одрживост: Израда бизнис плана није неопходна.

2.4.6. Општи критеријуми за кориснике: Наведени корисници морају имати доказ о регистрацији и

активном статусу Удружења. Потребно је да су регистровани на територији града Кикинде и да својим деловањем утичу на рурални развој и побољшање пољопривредне производње.

2.4.7. Специфични критеријуми: Нема специфичних критеријума за ову меру.

2.4.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

2.4.9. Критеријуми селекције:

2.4.10. Интензитет помоћи: Мера 102. Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде биће подржана са укупно 1.800.000,00 динара - износ подстицаја је 100% а максимално 200.000, 00 динара.

2.4.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број подстакнутих удружења

2.4.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведене од стране ЈЛС - Одсека за пољопривреду и рурални развој, а на основу Јавних позива који расписује Градоначелник. Пријава - захтев, подноси се Комисији за реализацију програма за спровођење мера подршке пољопривредној политици и политике руралног развоја за 2019.годину (у даљњем тексту: Комисија), подношењем захтева у Услужном центру градске управе, са назнаком назива мере за коју се пријављују на Јавни позив за доделу дела средстава из Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја Града Кикинде у 2019. години. Комплетна конкурсна документација се доставља у једној затвореној коверти за правна лица или уз прописани образац. Пријаве се предају у услужни центар градске управе Града Кикинде или поштом на адресу: Град Кикинда, Трг српских добровољаца број 12,23300 Кикинда. Благовременом доставом сматра се препоручена поштом према пошти најкасније до истека последњег дана утврђеног рока за предају конкурсне документације (печат поште), без обзира на датум приспећа. Достављени захтеви ће бити разматрани и проверени од стране Комисије за реализацију програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја Града Кикинде у 2019. години, у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости инвестиције. Комисија ће захтеве обрађивати по систему прво пристиглих захтева и до утрошка средстава предвиђених за меру. На основу записника и предлога Комисије, са корисницима се склапа уговор о реализацији програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја града Кикинде у 2019. години из буџета града Кикинде. Сви они са којима град има лоше искуство услед не испуњавања уговорених обавеза или услед домаћинског понашања према инвестицији, из претходног периода, немају право остваривања финансијске подршке. Сва правна и физичка лица за које Комисија утврди да нису адекватно искористили добијена средства из буџета града Кикинде, биће у обавези да добијена средства са затезном каматом врате буџету града Кикинде.

2.5. Назив и шифра мере: 104 Управљање ризицима

2.5.1. Образложење: Град као елементарна непогода представља једну од највећих опасности по пољопривредну производњу. Са друге стране константан недостатак финансијских средстава за заштиту од града кроз систем противградне заштите Министарства унутрашњих послова, намеће потребу да се против негативних последица града дефинишу алтернативне мере. У 2016.години, око 3.000 хектара пољопривредних површина било је захваћено градом величине ораха чиме је начињена ненадоднадива штета пољопривредним произвођачима. У том смислу, подстицање пољопривредних произвођача да осигуравају своје усеве, представља нужну меру.

2.5.2. Циљеви мере: Успостављање система надокнаде штете од града кроз форму осигурања усева.

2.5.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Значај овакве мере препознат је у оквиру Стратегије пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024; приоритетно подручје -Финансирање пољопривреде и руралног развоја и управљање ризицима.

2.5.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници ове мере су регистрована пољопривредна газдинства – физичка лица и Удружења са активним статусом а да су са територије Града Кикинде.

2.5.5. Економска одрживост: Не захтева се израда бизнис плана

2.5.6. Општи критеријуми за кориснике: Потребно је да корисник има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом и са пребивалиштем и производњом на територији Града Кикинде.

2.5.7. Специфични критеријуми: Нема специфичних критеријума

2.5.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
104.3	Осигурање усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња

2.5.9. Критеријуми селекције:

2.5.10. Интензитет помоћи: Укупан износ за ову мере је 3.000.000,00 динара. Интензитет помоћи износи 30% од износа премије осигурања а максимално 30.000 динара по захтеву (без ПДВ-а).

2.5.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број РПГ који користе меру
2	Вредност уговорене премије осигурања
3	Површине земљишта осигуране од града

2.5.12. Административна процедура: Потенцијални корисници попуњавају захтев који могу преузети у услужном центру града Кикинде, уз који прилажу копију полисе осигурања, потврду о уплати премије, копију личне карте и број рачуна пољопривредног газдинства. Након разматрања и провере пристигле документације од стране Комисије за спровођење годишњег програма пољопривредне политике и политике руралног развоја, Начелник градске управе доноси Решење о спровођењу ове мере а даљу процедуру исплате спроводи Секретаријат за финансије градске управе града Кикинде.

2.6. Назив и шифра мере: 201.3 Органска производња

2.6.1. Образложење: Предност органске производње огледа се и у томе што омогућава остваривање профита и на мањим газдинствима, што је нарочито значајно за пољопривредни сектор Републике Србије

у ком доминирају мали пољопривредни поседи на којима се пољопривредна производња одвија на традиционалан начин и без употребе савремене механизације и велике количине пестицида и ђубрива. Органска производња доприноси смањењу загађења околине, штити биолошку разноврсност, доприноси побољшању управљања водама и земљиштем, не оптерећује земљиште хемијским средствима за заштиту биља, минералним ђубривима, генетички модификованих организама, смањује емисију гасова са ефектом стаклене баште и амонијака. Финансијска подршка пољопривредним произвођачима за прелазак на органску производњу од великог је значаја за укључивање у органски сектор и тржиште органских производа. Изгубљени приход и додатни трошкови због преласка и одржавања система органске производње применом метода органске производње, биће надокнађени компензацијским плаћањима.

2.6.2. Циљеви мере: Национални програми и стратегије који се баве пољопривредом, руралним развојем и заштитом животне средине су само делимично препознали значај органске производње. Из тог разлога потребно је постојеће стратегије усмерити ка успостављању повољнијег окружења за развој органске производње и бољем познавању и прихватању овог концепта производње. За остваривање овог циља неопходно је поред стабилног институционалног и правног оквира, унапредити сарадњу органа државне управе и јединице локалне самоуправе, као и свих учесника у сектору органске производње. Унапређење међусекторске сарадње као и укључивање представника сектора органске производње у релевантне радне групе у оквиру МПШВ допринеће усклађивању законодавног оквира из области органске производње са осталим прописима из области пољопривреде. Насупрот томе, органском производњом у граду Кикинди бави се веома мали број пољопривредних газдинстава те је подршка таквима неопходна како би се у наредном периоду тај број повећао. Без обзира на мали број произвођача који се баве органском производњом приметно је интересовање за бављење овом граном пољопривреде те се овом мером планира подршка органској производњи у ширем смислу речи.

2.6.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је препозната у Националном програму за рурални развој под тачком 6.2.4.

2.6.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су регистрована пољопривредна газдинства која се баве органском производњом са територије града Кикинде.

2.6.5. Економска одрживост: Није предвиђено утврђивање економске одрживости пољопривредних газдинстава у оквиру спровођења ове мере.

2.6.6. Општи критеријуми за кориснике: Право на остваривање подстицаја имају регистрована пољопривредна газдинства у активном статусу и то: 1) физичко лице - носилац породичног комерцијалног пољопривредног газдинства;

2.6.7. Специфични критеријуми: Подстицаје за органску производњу остварују: произвођачи чија је производња у периоду конверзије, произвођачи којима је завршен период конверзије и налазе се у поступку издавања сертификата, и произвођачи који имају сертификовану биљну или сточарску производњу. Произвођач треба: 1) да је са овлашћеном контролном организацијом закључио уговор о вршењу контроле и сертификације у органској производњи, који важи за годину за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја, односно у случају групне сертификације да је закључио уговор о сарадњи са произвођачем и да је у уговору који је тај произвођач закључио са овлашћеном контролном организацијом подносилац захтева наведен као произвођач кооперант, у складу са посебним прописом којим се ближе уређује контрола и сертификација у органској производњи и методе органске производње; 2) обавља производњу у складу са прописима којима се уређује органска производња; 3) у наредне три године од године за коју је остварило право на подстицаје за органску биљну производњу примењује методе органске биљне производње, у складу са законом којим се уређује органска производња, на катастарским парцелама за које је остварило право на подстицаје за органску биљну производњу;

2.6.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
201.3.4	Друге инвестиције које се односе на органску производњу а део су свих осталих мера руралног развоја

2.6.9. Критеријуми селекције:

2.6.10. Интензитет помоћи: Укупан износ за меру 201.3.4 Друге инвестиције које се односе на органску производњу а део су свих осталих мера руралног развоја износи 200.000,00 динара. Износ подстицаја је 80% од укупне инвестиције а максимално 50.000,00 динара по кориснику.

2.6.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број пољопривредних газдинстава која су остварила подстицај за органску биљну производњу
2	Укупан износ исплаћених подстицаја

2.6.12. Административна процедура: Потенцијални корисници попуњавају захтев који могу преузети у услужном центру града Кикинде, уз који прилажу сву потребну документацију која је конкурсом предвиђена. Након разматрања и провере пристигле документације од стране Комисије за спровођење годишњег програма пољопривредне политике и политике руралног развоја, Начелник градске управе доноси Решење о спровођењу ове мере а даљу процедуру исплате спроводи Секретаријат за финансије градске управе града Кикинде.

2.7. Назив и шифра мере: 201.4 Очување биљних и животињских генетичких ресурса

2.7.1. Образложење: Локално адаптиране (аутохтоне) расе домаћих животиња су веома значајне за очување биодиверзитета у смислу очувања генетичке разноврсности. Истовремено, многе локално адаптиране расе су у опасности од изумирања. Значај очувања ових раса као животињских генетичких ресурса огледа се у следећем: лакше су прилагодљиве на климатске промене и стрес факторе, лако се прилагођавају на отежане услове у екстензивној производњи и користе мање квалитетну храну, отпорније су на локалне паразите и болести, дају специфичне производе, представљају јединствени извор гена за побољшање здравља и перформанси индустријских раса и имају научни и културни значај за државу. У том смислу, град Кикинда ће овом мером подржати расу живине Банатски голошијан.

2.7.2. Циљеви мере: Очување животињских генетичких ресурса и традиционалних пољопривредних пракси и знања повећањем броја локално адаптираних раса.

2.7.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је дефинисана Националним програмом за рурални развој под тачком 6.2.2.

2.7.4. Крајњи корисници: 1) физичко лице - носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства;

2.7.5. Економска одрживост: Није предвиђено утврђивање економске одрживости пољопривредних газдинстава у оквиру спровођења ове мере.

2.7.6. Општи критеријуми за кориснике: За спровођење ове мере потребно је да, пољопривредна газдинства која врше набавку грла живине, имају регистровано и активно комерцијално газдинство, као и да доставе доказ о набавци грла Банатског голошијана.

2.7.7. Специфични критеријуми: Нема специфичних критеријума за ову меру.

2.7.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
201.4.2	Очување животињских генетичких ресурса

2.7.9. Критеријуми селекције:

2.7.10. Интензитет помоћи: Укупана средства планирана за меру 201.4.2 Очување животињских генетичких ресурса износе 450.000,00 динара. Износ подстицаја је 80% а максимално 15.000,00 динара по кориснику.

2.7.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број ПГ који је користио подршку

2.7.12. Административна процедура: Потенцијални корисници попуњавају захтев који могу преузети у услужном центру града Кикинде, уз који прилажу доказ о набавци и уплати живине расе Банатски голошијан, доказ о регистрацији газдинства и осталу документацију предвиђену конкурсом. Након разматрања и провере пристигле документације од стране Комисије за спровођење годишњег програма пољопривредне политике и политике руралног развоја, Начелник градске управе доноси Решење о спровођењу ове мере а даљу процедуру исплате спроводи Секретаријат за финансије градске управе града Кикинде.

2.8. Назив и шифра мере: 302 Унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима

2.8.1. Образложење: Непољопривредне активности део су руралног развоја који се односи на унапређење квалитета живота на селу. Овом мером промовишу се активности, као што су: домаће радиности, традиционални занати и слично. У том смислу град Кикинда ће подржати меру 302.1 Инвестиције у изградњу и/или опремање објеката за обављање традиционалних заната, очувати постојеће занате и подстаћи покретање очувања заната којима прети изумирање. Суштина ове мере је диверзификација кроз развој пословних и економских активности у руралним подручјима. Ефекат мере требало би да се манифестује смањењем незапослености руралног становништва, што се одражава на повећање прихода пољопривредног газдинства. Пратећи ефекат поменуте мере био би смањивање стопе депопулације, превасходно младе популације.

2.8.2. Циљеви мере: Очување старих заната, њихова промоција и упознавање младих са предностима бављења и очувања традиције пружа могућност; - унапређење предузетништва и могућности за запошљавање/самозапошљавање; - заштита културне баштине кроз очување старих и уметничких заната; - стварање нових производа и услуга везаних за традиционална знања, домаћу радиност и културно наслеђе; - повећање прихода на газдинству

2.8.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је препозната у Националном програму за рурални развој подд тачком 6.3.1.

2.8.4. Крајњи корисници: За инвестиције за унапређење старих и уметничких заната, односно послова домаће радиности, право на остваривање подстицаја имају: 1) физичко лице - носилац регистраног породичног пољопривредног газдинства; 2) предузетник; 3) правно лице.

2.8.5. Економска одрживост: Није потребна израда бизнис плана.

2.8.6. Општи критеријуми за кориснике: Стари и уметнички занати, односно послови домаће радиности - корисник треба да је регистрован за очување старих, традиционалних, уметничких заната, односно послова домаће радиности који су сертификовани у складу са посебним прописом односно са Правилником о одређивању послова који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности, начину сертификовања истих и вођењу посебне евиденције издатих сертификата („Службени гласник РС”, број 56/12).

2.8.7. Специфични критеријуми: Корисник треба да испуњава само опште критеријуме.

2.8.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
302.1	Инвестиције у изградњу и/или опремање објеката за обављање традиционалних заната

2.8.9. Критеријуми селекције:

2.8.10. Интензитет помоћи: Укупна средства планирана за меру 302.1 Инвестиције у изградњу и/или опремање објеката за обављање традиционалних заната износе 700.000,00 динара. Интензитет помоћи - 80% а максимално 100.000,00 динара по кориснику.

2.8.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број подстакнутих традиционалних заната

2.8.12. Административна процедура: Корисници ове мере попуњавају захтев који могу преузети у услужном центру града Кикинде, уз који прилажу сву потребну документацију која је конкурсом предвиђена. Након разматрања и провере пристигле документације од стране Комисије за спровођење годишњег програма пољопривредне политике и политике руралног развоја, корисник потписује Уговор о додели средстава на основу којег Секретаријат за финансије врши пренос средстава кориснику.

2.9. Назив и шифра мере: 304 Економске активности у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду као и на увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла на газдинствима

2.9.1. Образложење: Увођење нових видова производњи на газдинствима, као и нових метода припремања производа на традиционалан начин такође може бити значајан фактор диверзификације. Ово се може постићи кроз активности кроз подршку инвестицијама у прераду и маркетинг на пољопривредном газдинству у сектору млека, меса, воћа, поврћа и грожђа, уљаних култура, гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља, пчелињих производа, гајених врста гљива, као и плодова сакупљених из природе. Сеоско становништво, а посебно млађа популација мигрира ка урбаним срединама где су могућности за запошљавање много веће, као и просечна примања по глави становника.

Ова мера ствара могућности за самозапошљавање, као и за повећање вредности примарних производа кроз прераду и паковање и/или увођење ознаке географског порекла. Подршком инвестирању у поменуте активности унапредиће се конкурентност пољопривредних газдинстава на тржишту. Повећањем прихода газдинстава унапредиће се њихов економски положај, а самим тим омогућити бољи квалитет живота у руралним подручјима и смањити стопе депопулације руралних предела. Јачањем предузетништва и развојем микропредузећа створиће се услови за запошљавање руралног становништва.

2.9.2. Циљеви мере: 1. Производња нових производа и продаја на локалном тржишту; 2. Достицање стандарда квалитета и маркетинг производа; 3. Унапређење предузетништва у области прераде пољопривредних производа на газдинству; 4. повећање прихода на газдинству.

2.9.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је препозната у Националном програму за рурални развој под тачком 6.3.2.

2.9.4. Крајњи корисници: Право на остваривање подстицаја имају регистрована пољопривредна газдинства у активном статусу и то: 1) физичко лице - носилац породичног пољопривредног газдинства.

2.9.5. Економска одрживост: Израда бизнис плана није неопходна.

2.9.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуму за кориснике су: - да корисник има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом и са пребивалиштем и производњом на територији града Кикинде; - за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима; - да наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од пет година од дана набавке опреме, машина и механизације, односно приплодних јуница, оваца и коза. - уколико је корисник правно лице или предузетник, мора бити у активном статусу и уписан у регистар привредних субјеката, - добављач и подносилац захтева не представљају повезана лица при чему се повезаним лицима, у смислу овог Програма, сматрају: носилац и чланови породичног пољопривредног газдинства, супружници, ванбрачни партнери, крвни сродници у правој линији, крвни сродници у побочној линији закључно са трећим степеном сродства, сродници по тазбини до другог степена сродства, усвојилац и усвојеник, лица између којих је извршен пренос управљачких права и лица која су повезана у смислу закона којим се уређује порез на добит правних лица.

2.9.7. Специфични критеријуми: Корисници треба да испуњавају опште критеријуме.

2.9.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
304.5.3.5	Набавка опреме за производњу вина, ракија и других алкохолних пића, као и опреме за дегустационе сале
304.5.4.1	Набавка опреме и уређаја за хладно цеђење уљаних култура

2.9.9. Критеријуми селекције:

2.9.10. Интензитет помоћи: Укупна средства планирана за меру 304.5.3.5 Набавка опреме за производњу вина, ракија и других алкохолних пића, као и опреме за дегустационе сале износе 500.000,00 динара. - интензитет помоћи 80% а максимално 25.000,00 динара по кориснику без ПДВ-а. Укупна средства планирана за меру 304.5.4.1 Набавка опреме и уређаја за хладно цеђење уљаних култура износи

750.000,00 динара. - интензитет помоћи 80% а максимално 150.000,00 динара по кориснику без ПДВ-а.

2.9.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број корисника који је набавио опрему за производњу вина и ракије
2	Број набављене опреме за хладно цеђење уљаних култура

2.9.12. Административна процедура: Мере ће бити спроведене од стране ЈЛС, а на основу Јавних позива који расписује Градоначелник. Пријава - захтев, подноси се Комисији за реализацију програма за спровођење мера подршке пољопривредној политици и политике руралног развоја за 2019.годину (у даљњем тексту: Комисија), подношењем захтева у Услужном центру градске управе, са назнаком назива мере за коју се пријављују на конкурс за доделу дела средстава из Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја Града Кикинде у 2019. години. Комплетна конкурсна документација се доставља у једној затвореној коверти за правна лица или уз прописани образац за пријаву за физичка лица. Пријаве се предају у услужни центар градске управе Града Кикинде или поштом на адресу: Град Кикинда, Трг српских добровољаца број 12,23300 Кикинда. Благовременом доставом сматра се препоручена пошиљка предата пошти најкасније до истека последњег дана утврђеног рока за предају конкурсне документације (печат поште), без обзира на датум приспећа. Достављени захтеви ће бити размотрени и проверени од стране Комисије за реализацију програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја Града Кикинде у 2019. години, у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости инвестиције. Комисија ће захтеве обрађивати по систему прво пристиглих захтева и до утрошка средстава предвиђених за меру. На основу записника и предлога Комисије, са корисницима се склапа уговор о реализацији програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја града Кикинде у 2019. години из буџета града Кикинде. Сви они са којима град има лоше искуство услед не испуњавања уговорених обавеза или услед домаћинског понашања према инвестицији, из претходног периода, немају право остваривања финансијске подршке. Сва правна и физичка лица за које Комисија утврди да нису адекватно искористили добијена средства из буџета града Кикинде, биће у обавези да добијена средства са затезном каматом врате буџету града Кикинде, или су пре истека предвиђеног рока отуђила опрему/механизацију/инвестицију која је била предмет субвенционисања биће им ускраћено право конкурисања за субвенције града Кикинде у текућој години.

2.10. Назив и шифра мере: 402 Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју

2.10.1. Образложење: Применом ове мере Секретаријат за заштиту животне средине, пољопривреду и рурални развој Градске управе града Кикинде усмерава се на организовање кикиндског Сајма пољопривреде. Свеобухватно и на најадекватнији начин обједињује, препознаје и подржава широко уочену агро привредну потребу да се на једном месту презентују разнородни локално агропривредни потенцијали, уз реално испуњавање услова да Град Кикинда буде препознат и као респектабилно место међународног, државног и регионалног окупљања агро учесника. Како је Град Кикинда према расположивим статистичким подацима релевантних ресорних институција својеврсни центар сточарске производње на нивоу АП Војводине опредељење је иницијатора сајма да кикиндски сајам пољопривреде највећим делом буде у знаку изложбе живих експоната целокупног сточарства - говеда, товљеника, коза, оваца, коња, зечева, живине и ситних животиња. Таквим опредељењем сајам је већ при првом организовању постаје једна од најзначајнијих агро сточарска манифестација на простору АП Војводине.

2.10.2. Циљеви мере: Основни циљ ове мере је да кикиндски сајам постане препознатљив највећим делом по изложби живих експоната целокупног сточарства- говеда, товљеника, коза, оваца, коња, зењева, живине и ситних животиња. Циљ ове мере је да се организовано и организационо презентује достигнут степен развоја аграра на свим нивоима, као и да је агро смотра прилика за сагледавање техничко

технолошких иновативних решења у пољопривреди. Манифестацијама такве врсте омогућују се и сусрети непосредних носилаца пољопривредних газдинстава, агро институција, фирми, организација, што представља изразиту могућност ка повезивању струке и науке у области целокупне аграрне производње. Поред организације сајамске изложбе у Кикинди биће подржане и организоване посете пољопривредника сајмовима у земљи и иностранству, како би имали прилику да се упознају са новим технологијама и начинима спровођења добре пољопривредне праксе.

2.10.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера 402.1

Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања, повезана је са мером 2.1.3 Промоција пољопривредних производа која је планирана у Националном програму за пољопривреду за период 2018-2020.године.

2.10.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници средстава по основу ове мере су физичко лице (носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства), предузетник, правно лице, јединица локалне самоуправе, образовна установа и научноистраживачка установа.

2.10.5. Економска одрживост: Није потребна израда бизнис плана.

2.10.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисници средстава треба да имају регистровано пољопривредно газдинство са активном статусом и да су са територије града Кикинде. Пољопривредно газдинство мора бити уписано у регистар пољопривредних газдинстава.

2.10.7. Специфични критеријуми: Корисници средстава треба да испуњавају само опште критеријуме.

2.10.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања

2.10.9. Критеријуми селекције:

2.10.10. Интензитет помоћи: За инвестицију 402.1 Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања укупно је планирано 1.500.000,00 динара. Износ подстицаја је 100% по кориснику.

2.10.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број подржаних манифестација

2.10.12. Административна процедура: Мере ће бити спроведене од стране ЈЛС, а на основу Јавних позива који расписује Градоначелник. Пријава - захтев, подноси се Комисији за реализацију програма за спровођење мера подршке пољопривредној политици и политике руралног развоја за 2018.годину (у даљњем тексту: Комисија), подношењем захтева у Услужном центру градске управе, са назнаком назива мере за коју се пријављују на конкурс за доделу дела средстава из Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја Града Кикинде у 2018. години. Комплетна конкурсна документација се доставља у једној затвореној коверти за правна лица или уз прописани образац за пријаву за физичка лица. Пријаве се предају у услужни центар градске управе Града Кикинде или поштом на адресу: Град Кикинда, Трг српских добровољаца број 12,23300 Кикинда. Благовременом доставом сматра се препоручена пошиљка предата пошти најкасније до истека последњег дана утврђеног рока за предају конкурсне документације (печат поште), без обзира на датум приспећа. Достављени захтеви ће бити размотрени и проверени од стране Комисије за реализацију програма подршке за

спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја Града Кикинде у 2018. години, у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости инвестиције. Комисија ће захтеве обрађивати по систему прво пристиглих захтева и до утрошка средстава предвиђених за меру. На основу записника и предлога Комисије, са корисницима се склапа уговор о реализацији програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја града Кикинде у 2018. години из буџета града Кикинде. Сви они са којима град има лоше искуство услед не испуњавања уговорених обавеза или услед недомашинског понашања према инвестицији, из претходног периода, немају право остваривања финансијске подршке. Сва правна и физичка лица за које Комисија утврди да нису адекватно искористили добијена средства из буџета града Кикинде, биће у обавези да добијена средства са затезном каматом врате буџету града Кикинде, или су пре истека предвиђеног рока отуђила опрему/механизацију/инвестицију која је била предмет субвенционисања биће им ускраћено право конкурисања за субвенције града Кикинде у текућој години.

2.11. Назив и шифра мере: 601 Рефундација за трошкове нешкодљивог уклањања угинулих животиња

2.11.1. Образложење: Угинуће стоке представља озбиљан здравствени проблем за заједницу те се, због висине трошкова нешкодљивог уклањања животињских лешева, неретко дешава да се стока неадекватно збрињава. Имајући у виду да пољопривредни произвођачи, а посебно сточари, имају финансијских проблема у свом редовном пословању, а и због чињенице да је само угинуће већ представља изузетно висок трошак за произвођача, сврсисходност овакве мере је неупитна. Под животињским лешевима се сматрају угинуле, мртворођене или побачене животиње као и сутаназиране животиње.

2.11.2. Циљеви мере: Очување здравља становништва и снижавање трошкова пољопривредних произвођача.

2.11.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Није применљиво.

2.11.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су регистрована пољопривредна газдинства-физичка лица у активном статусу, а да су са територије града Кикинде.

2.11.5. Економска одрживост: Није потребна израда бизнис плана.

2.11.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи услови за остваривање права на подстицаје су, да корисник: - за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима - нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода;

2.11.7. Специфични критеријуми: Корисник треба да испуњава опште критеријуме.

2.11.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
601	Рефундација за трошкове нешкодљивог уклањања угинулих животиња

2.11.9. Критеријуми селекције:

2.11.10. Интензитет помоћи: Укупна средства планирана за ову меру износе 1.000.000,00 динара. - интензитет помоћи 80% а максимално 30.000,00 динара по кориснику.

2.11.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број нешкодљиво уклоњених лешева животиња

2.11.12. Административна процедура: Власници и држаоци животиња дужни су да пријаве угинуће животиње зоохигијенској служби и да се придржавају датих упутстава које служба изда у вези са одлагањем лешева као и да о угинућу животиње обавесте Централну базу. Након констатације угинућа од стране ветеринара, издаје се потврда и/или записник о угинућу. Након нешкодљивог уклањања леша животиње, пољопривредни произвођач заједно са захтевом и рачуном зоохигијенске службе обраћа се градској управи која врши рефундацију насталих трошкова. Средства ће се исплаћивати по редоследу подношења захтева до нивоа расположивих средстава. Уз захтев се могу предати сви трошкови угинућа настали у периоду од 01.12.2018.-01.12.2019.године. Меру спроводи Одсек за пољопривреду и рурални развој. Захтев за повраћај средстава предаје се у услужном центру градске управе. Одсек проверава исправност документације и на основу Решења, које одобрава Начелник градске управе, прослеђује финансијама на даље поступање.

III. ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина		рзс*
Регион	Севернобанатски	рзс*
Област	Севенобанатска област	рзс*
Град или општина	Кикинда	рзс*
Површина	783м ²	рзс*
Број насеља	10	рзс*
Број катастарских општина	10	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	0	
Демографски показатељи		
Број становника	56.760	рзс**
Број домаћинстава	21.681	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, km ²)	72,5	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	-11,3	рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	-14,93	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	14,4%	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	17,2%	рзс**
Просечна старост	43,25	рзс*
Индекс старења	142,1	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем	14,8%	рзс*

(%)		
Основно образовање (%)	23%	рзс*
Средње образовање (%)	49,9%	рзс*
Више и високо образовање (%)	12,1%	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	10,9%	Процена
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	Равничарски	Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	II и III класа (73%)	Интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	умерено-континентална	Интерни
Просечна количина падавина (mm)	554,6мм	Интерни
Средња годишња температура (oC)	11,5	Интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	-	Интерни
Површина под шумом (ha)	240	рзс*
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	0,3%	рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ha)	-	рзс*
Посечена дрвна маса (m3)	-	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	4.910	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	3200	Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства (%)	99,39%	
- правна лица и предузетници (%)	0,55%	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)	64.876	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	-	
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ha, %)	60.076 (96,6%), 261 (0.4%), 51 (0,08%), 4.338(6,7%)	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ha, %)	58.822(99,1%), 226(0,04%), 283(0,05%)	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)	13,2%	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	-	Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ha)	-	Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	255	рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ha)	-	Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	1.167	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ha)	-	Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):	15.332	Интерни
- физичка лица (%)	30%	Интерни
- правна лица (%)	32%	Интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	10.210; 68.545; 6.640;	рзс***

	123.364; 3.811	
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	3.835, 359, 14.672	рзс***
Пољопривредни објекти (број)	18.660	рзс***
Хладњаче, сушаре, стакленици и пластеници (број)	4, 31, 199	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ха, број ПГ)	55.128/ 3.533; 3.817/1.482; 56.948/3.991	рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	9.181	рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ха)	8.718/463	рзс***
Годишње радне јединице (број)	8.718/463	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	3.470	Интерни
Производња пољопривредних производа(количина):		
- биљна производња (t)	17	рзс***
- сточарска производња (t, lit, ком.)	79.632	Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		рзс*
<i>Саобраћајна инфраструктура</i>		
Дужина путева(26) (km)	7.480 грла, 20.056.000 литара млека	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	304,4	рзс*
<i>Водопривредна инфраструктура</i>		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	15 / 16.356	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	20.584	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м3)	10.297	рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м3)	2.079	рзс*
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	1.522	Интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	2	рзс*
Број становника на једног лекара	42	рзс*
Број корисника социјалне заштите	42	рзс*
Диверзификација руралне економије	42	
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	397	рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности(30) (број)	-	рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	9.181	рзс*
Трансфер знања и информација	390	
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	7.169 / 5,02	Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	Да	ПССС